d) quyidagi hollarda talabaning bilim darajasi qoniqarsiz 2 baho bilan baholanishi mumkin:

- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
- fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.

Agar talaba hemis tizimida baholanganda quyidagicha baholanadi:
0-59 ballgacha 2 baho, 60-69 ballgacha 3 baho, 70-89 ballgacha 4 baho, 90-100 ballgacha 5 baho

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot

Mualliflar:	**Q.J.Mirzayev** – SamISI "Raqamli iqtisodiyot" kafedrasi mudiri, professor, iqtisod fanlari doktori;
E – mail:	-
Tashkilot:	SamISI "Raqamli iqtisodiyot" kafedrasi.
Taqrizchilar:	**Shavqiev E.** – SamISI "Raqamli iqtisodiyot" kafedrasi dotsenti, i.f.n.(ichki); **D.A.Nasimov** – SamDU "Tarmoqlar iqtisodiyoti" kafedrasi professori, i.f.d.(tashqi).

Mazkur Sillabus institut o'quv-uslubuy Kengashining 2023 yil 29 avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan. S-18-2814

Mazkur Sillabus "Raqamli iqtisodiyot" kafedrasining 2023 yil 29 avgustdagi1-sonli yig'ilish bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubuyat bo'limi boshlig'i	I. Shodmonov
Magistratura bo'limi boshlig'i	Sh.Sultonov
Kafedra mudiri	Q. Mirzayev
Tuzuvchi	Q. Mirzayev

S-18-2813

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

RAQAMLI IQTISODIYOT KAFEDRASI

"TASDIQLAYMAN"

O'quv ishlari bo'yicha prorektor
T.S. Sharipov
2024 yil "29" avgust

MAHALLIY SALOHIYAT VA IQTISODIY RIVOJLANISH SIYOSATI

FANI BO'YICHA

SILLABUS

Magistratura uchun

Bilim sohasi:	300000 – Ijtimoiy fanlar, jurnalistika va axborot
Ta'lim sohasi:	310000 – Ijtimoiy va hulq atvorga mansub fanlar.
Ta'lim yo'nalishi:	70310102 – Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)

SAMARQAND – 2024

Modul / FAN SILLABUSI
Magistratura bo`limi
70310102 – Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha) ta'lim yo'nalishi

Fan nomi:	Mahalliy salohiyat va iqtisodiy rivojlanish siyosati
Fan turi:	Tanlov
Fan kodi:	PRICV6
Yil:	2
Semestr:	3
Ta'lim shakli:	Kunduzgi (магistratura)
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	180
Ma'ruza	36
Amaliy mashg'ulotlar	36
Labaratoriya mashg'ulotlari	-
Seminar	-
Mustaqil ta'lim	108
Kredit miqdori:	6
Baholash shakli:	Imtihon (YAN)
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)	
FM1	Magistrlarga mahalliy salohiyat va iqtisodiy rivojlantirish siyosati tushunchalarini chuqur tushunishga yordam beradi va sanoat ishlab chiqarish sohasida amlaliy qo'llashda poydevor bo'ladi. Magistrlarni iqtisodiy farovonlikni oshirishda innovatsion texnologiyalarni qo'llashning zamonaviy usullari bilan tanishtiradi. Magistrlarning mamlakatimiz iqtisodiyotida ishlab chiqauvchi korxonalarning manopoliyaga qarshi kurashish, erkin raqobat muhitini yaratish, ichki va tashqi bozorlar uchun raqobatbardosh tovar va xizmatlar yetkizib berish uchun zarur bilimlar bilan boyitadi.

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1.	ECONTH106 Iqtisodiyot nazariyasi
2.	MICROE106 Mikroiqtisodiyot
3.	MACROE106 Makroiqtisodiyot

Ta'lim natijalari (TN)	
	Bilimlar jihatidan:
TN1	Mahalliy salohiyat va iqtisodiy rivojlanish siyosati fanining predmeti, maqsad va vazifalari to'g'risida bilimga ega bo'lishlari kerak;
TN2	hududiy rivojlanish strategiyalarini bilishlari lozim;
TN3	mahalliy salohiyat va iqtisodiy rivojlanish siyosatida asosiy omillari, turlari va ko'rsatkishlari bilishlari lozim;
TN4	mahalliy iqtisodiy rivojlanishda hududiy yondashuvlar bo'lishlari kerak;
	Ko'nikma jihatidan:
TN5	mahalliy salohiyatda ishlab chiqaruvchi kuchlar va ular o'rtasidagi raqobatning turlarini va asosiy xususiyatlarini aniqlay oladi;
TN6	ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishda zamonaviy biznes kontekstlarida bir-biriga qanday kirib borishini tanqidiy tushuntira oladi;
TN7	hududiy rivojlantirish strategiyalari orqali raqobat muhitiga to'g'ri baho berish va uni tahlil qila oladi;
TN8	mahalliy siyosat orqali monopoliya mohiyatini tushunish va mamlakatimiz iqtisodiyotida innovatsion texnologiyalarni qo'llash orqali erkin raqobat muhitini yarata oladi;

Fan mazmuni

	Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)	**Ajratilgan soat**
M1	«Mahalliy salohiyat va iqtisodiy rivojlanish siyosati» fanining maqsadi va vazifalari	2
M2	Mahalliy salohiyat va iqtisodiy rivojlanish siyosatida asosiy omillari, turlari va ko'rsatkishlari	2
M3	Mahalliy iqtisodiy rivojlanishda hududiy yondashuvlar	2
M4	Barqaror mahalliy iqtisodiy rivojlanish: MIR da oltiburchak qoidasi (Hexagon)	2
M5	Mahalliy (hududiy) iqtisodiy rivojlantirishda mintaqaviy afzalliklarni mustaxkamlash	2
M6	Mahalliy rivojlanishda moddiy-mintaqaviy omillar	2
M7	Mintaqalarning tashqi- iqtisodiy aloqalari va eksportni ko'paytirish yo'llari	2
M8	Mintaqalarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini tartibga solish	2
M9	Mintaqalarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish imkoniyatlari	2
M10	O'zbekistonda mintaqalarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini takomillashtirish yo'llari	2
M11	Mintaqalarda atrof-muhitni muhofaza qilish va ulardan oqilona foydalanish bo'yicha hamkorlik	2
M12	Hududlarni rivojlantirish strategiyasining mohiyati va prinsiplari	2

M13	Hududlarni rivojlantirish strategiyasini ishlab chiqish va amalga oshirish bosqichlari	2
M14	Hududlarni rivojlantirish strategiyasini ishlab chiqishning qonuniy asoslari	2
M15	Hududlarni rivojlantirish strategiyasini amalga oshirish va uni moliyalashtirish masalalari	2
M16	Hududlarni rivojlanish strategiyasini ishlab chiqishda vaziyat tahlilini o'tkazishning asosiy yo'nalishlari	2
M17	Hududlarni rivojlantirish strategiyasini amalga oshirish va uni moliyalashtirish masalalari	2
M18	O`zbekistonning respublika, mintaqa va mahalliy boshqaruv organlari o`rtasidagi vakolatlarni taqsimlash mexanizmi	2
	JAMI:	**36**

	Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulot (A)	**Ajratil-gan soat**
A1	«Mahalliy salohiyat va iqtisodiy rivojlanish siyosati» fanining maqsadi va vazifalari	2
A2	Mahalliy salohiyat va iqtisodiy rivojlanish siyosatida asosiy omillari, turlari va ko'rsatkishlari	2
A3	Mahalliy iqtisodiy rivojlanishda hududiy yondashuvlar	2
A4	Barqaror mahalliy iqtisodiy rivojlanish: MIR da oltiburchak qoidasi (Hexagon)	2
A5	Mahalliy (hududiy) iqtisodiy rivojlantirishda mintaqaviy afzalliklarni mustaxkamlash	2
A6	Mahalliy rivojlanishda moddiy-mintaqaviy omillar	2
A7	Mintaqalarning tashqi- iqtisodiy aloqalari va eksportni ko'paytirish yo'llari	2
A8	Mintaqalarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini tartibga solish	2
A9	Mintaqalarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish imkoniyatlari	2
A10	O`zbekistonda mintaqalarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini takomillashtirish yo`llari	2
A11	Mintaqalarda atrof-muhitni muhofaza qilish va ulardan oqilona foydalanish bo`yicha hamkorlik	2
A12	Hududlarni rivojlantirish strategiyasining mohiyati va prinsiplari	2
A13	Hududlarni rivojlantirish strategiyasini ishlab chiqish va amalga oshirish bosqichlari	2
A14	Hududlarni rivojlantirish strategiyasini ishlab chiqishning qonuniy asoslari	2
A15	Hududlarni rivojlantirish strategiyasini amalga oshirish va uni moliyalashtirish masalalari	2
A16	Hududlarni rivojlanish strategiyasini ishlab chiqishda vaziyat tahlilini o'tkazishning asosiy yo'nalishlari	2
A17	Hududlarni rivojlantirish strategiyasini amalga oshirish va uni moliyalashtirish masalalari	2
A18	O`zbekistonning respublika, mintaqa va mahalliy boshqaruv organlari o`rtasidagi vakolatlarni taqsimlash mexanizmi	2
	JAMI:	**36**

№	**Mustaqil ta'lim (MT)**	**Ajratil-gan soat**
MT1	O'zbekiston hududlarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi hududlaming iqtisodiyotiga investistiyalami jalb qilish xususiyatlari va imkoniyatlari.	2
MT2	Mintaqaviy iqtisodiy siyosat bo'yicha xorijiy tajribalar	2
MT3	AQSH va Buyuk Britaniya tajribasi	2
MT4	Evropa hamjamiyati mamlakaktlarining mintaqaviy siyosati	2
MT5	O'zbekistonda mintaqaviy iqtisodiy siyosatni amalga oshirilishi	2
MT6	Mintaqaviy iqtisodiy siyosatning asosiy yo'nalishlari	2
MT7	Mintaqalaming moliyaviy mablag'lari va uning bozor iqtisodiyoti sharoitidagi ahamiyati	4
MT8	Mintaqa moliyasi-hududiy xokimlik byudjetlarining asosiy moliya manbai	4
MT9	Hududiy moliyaning mohiyati va tarkibi	2
MT10	Mahalliy byudjet-mahalliy boshqaruv organlarining asosiy moliyaviy manbasidir	4
MT11	Mahalliy byudjet, uning tushumlari va xarajatlari	2
MT12	Mahalliy soliqlar va ularning yo'nalishlari	2
MT13	Mol-mulk solig'i. Mol - mulk solig'ining mahalliy byudjetdagi roli	4
MT14	Byudjet jarayoni. Byudjetlararo munosabatlar	2
MT15	Mahalliy byudjetning Respublika byudjetidagi ulushi	2
MT16	Mintaqalarga ajratiladigan subveniyalar. Byudjet ta'minoti	2
MT17	Hududiy byudjetdan tashqari fondlar, hududiy o'z-o'zini moliya bilan ta'minlash, hududlaming moliyaviy resurslari.	4
MT18	Hududiy moliyalashtirish bo'yicha Yaponiya tajribasi	2
MT19	Tashqi iqtisodiy aloqalaning mohiyati va tasnifi	2
MT20	Mintaqalaming eksport salohiyati	2
MT21	Mintaqalarda qo'shma korxonalami rivojlanishi	2
MT22	Tayyor mahsulot eksportini ko'paytirish yo'llari	2
MT23	Mintaqaning eksport-import balansini tahlili va takomillashtirish yo'llari	4
MT24	Jahon hamjamiyati bilan hamkorlik. Paxta kopleksining eksport	4

	salohiyatini rivojlantirish	
MT25	Mintaqalarda tayyor mahsulot eksportini ko'paytirish yo'llari	2
MT26	Hamkorlikka asoslangan siyosat. Xitoy - strategik sherik va yiriXududlami innovastion strategiyasini aniqlash uslubi	4
MT27	Hududlar iqtisodiyotini rivojlantirishning innovastion shartsharoitlari	4
MT28	Tadbirkorlikni rivojlantirish yo'llari	2
MT29	Hududlar iqtisodiyotini rivojlantirishda atrof — muhitni muhofaza qilish. Atmosferani muhofaza qilish	4
MT30	Mintaqa rivojlanishida yer va suv resurslaridan oqilona foydalanish	4
MT31	O'rmonlami saqlash yo'llari	2
MT32	Mahalliy iqtisodiy rivojlanishida cho'l zonalarini o'zlashtirish, qurg'oqchilikka qarshi kurash	4
MT33	Mintaqa iqtisodiy rivojlanishida O'zbekiston va uning hududlarida biologik xilma-xillikni saqlab qolish yo'llari	4
MT34	Mahalliy iqtisodiy rivojlanishida tog' hududlarini o'zlashtirish va rivojlantirish yo'llari	4
MT35	Mahalliy ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida atmosfera havosining ifloslanishiga harakatlanuvchi manbalarning ta'siri	4
MT36	Mahalliy ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida atmosfera havosining ifloslanishiga harakatlanuvchi manbalarning ta'siri	4
MT37	Chegarabo'yi hududlarida mintaqaviy rivojlanish strategiyasini amalga oshirish	4
	JAMI:	108

Asosiy adabiyotlar

1.	Michael E. Porter. Competitive strategy: Techniques Analyzing Industries and Competitors. The free press. New York London Toronto Sydney Singapore. 2017 y. 840 p.
2.	M.E.Porter. The Competitive Advantage of Nations. – Free Press; 1 edition (Jun 1 1998). – 896 p.
3.	Porter, M. E. The Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance. NY: Free Press, 2010.
4.	Чиркунов Олег Анатольевич Государство и конкуренция; Новое литературное обозрение (НЛО) - М., 2016. - 277 с.
5.	Овчинников, В. В. Глобальная конкуренция. М.: Институт экономических стратегий, 2016. - 360 с.

Qo'shimcha adabiyotlar

1.	O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. T.: O'zbekiston, 2019.- 46 b.
2.	O'zbekiston Respublikasining Raqobat to'g'risida Qonuni. №O'RQ-319. 2012 yil 6 yanvar.
3.	Mirziyoev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. - Toshkent: : "O'zbekiston", 2017. - 488 b.
4.	Sh.D.Ergashxodjayeva Xalqaro raqobat. O'quv qo'llanma. - T.: TDIU, 2013 y.-328 b.
5.	M.T.Yaxshiyeva. Hozirgi zamon raqobat nazariyasi. O'quv qo'llanma. –T.: TDIU, 2019. – 280 b.

Talabaning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabaniug bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yorita olsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'yilmasa;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy xujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- ftarixiy jarayonlarni sharxlay bilsa.

b) 4 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymasa;
- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushungan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirasida bajarsa;
- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
- fan bo'yicha konspektga puxta shakllantirgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy xujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.

c) 3 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fan xaqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilsa;
- bayon qilish ravon bo'lmasa;
- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.